

NZa
t.a.v. mevrouw K. Lops
Postbus 3017, 3502 GA Utrecht

Utrecht, 18 juni 2018

Geachte mevrouw Lops,

Hartelijk dank voor uw uitgebreide rapportage over de uitvoering van de landelijke afspraken over de aanpak van de wachttijden in de ggz, dat u op 13 juni jl. ter consultatie toestuurde. Gezien de korte reactietijd is een uitgebreide achterbanraadpleging over deze rapportage niet mogelijk geweest. U geeft in uw begeleidend schrijven aan dat deze consultatie het karakter heeft van een 'draagvlakverkenning onder betrokken stakeholders'. Om deze redenen beperken wij ons tot een reactie op hoofdlijnen op uw rapportage. Deze reactie is namens het NIP en P3NL.

Visie van NIP op de wachtlijsten in de ggz

Als eerste benadrukken wij dat ook het NIP/P3NL het terugdringen van wachtlijsten in de ggz binnen de Treeknormen zeer hoog prioriteert, en om deze redenen het wachtlijstenakkoord in 2017 mede heeft ondertekend. Wij erkennen ook onze eigen verantwoordelijkheid in het terugdringen van de wachtlijsten, en zien dit als een brede maatschappelijke opgave die alle partijen aangaat. Patiënten, aanbieders, professionals en financiers hebben ieder een eigen belang én verantwoordelijkheid. Als grootste beroepsvereniging van psychologen werkzaam in de ggz richten wij ons vooral op de verantwoordelijkheid van de zorgprofessional om patiënten die aan hen worden toegewezen snel en adequaat de juiste zorg te bieden volgens hun eigen vastgestelde professionele normen en in samenspraak met patiënten hen weer zo snel, goed en duurzaam mogelijk binnen hun vermogens terug in positie in de maatschappij te brengen. Het zo spoedig mogelijk bieden van hulp nadat de zorgvraag is vastgesteld is essentieel voor dit herstel. Voor het NIP en P3NL is het daarbij essentieel dat de zorgprofessional daartoe optimaal wordt toegerust.

Complexiteit van de wachtlijstproblematiek

Uit uw rapportage blijkt hoe complex de wachtlijstproblematiek is en dat meerdere oorzaken ten grondslag liggen aan de huidige omvang en duur van de wachtlijsten in de ggz. De voortvarende aanpak met regionale taskforces bevestigt deze complexiteit en laat de verschillende dimensies en regionale diversiteit zien. Achteraf moeten we dan ook concluderen dat de ambitie om de wachtlijsten binnen één jaar binnen de Treeknormen te brengen veel te optimistisch is gebleken. Veel van de onderliggende oorzaken zijn immers niet met eenvoudige maatregelen op te lossen. We noemen enkele belangrijke structurele problemen:

- Een structureel tekort aan regiebehandelaren, dat enerzijds veroorzaakt worden door te weinig opleidingsplaatsen tot GZ psychologen en te weinig begeleidingscapaciteit voor specialisatie naar Klinisch Psycholoog en Klinisch Neuropsycholoog. Anderzijds door veel strengere eisen aan de inzet van regiebehandelaren waardoor bij de aanwezige regiebehandelaren de werkdruk sterk is toegenomen en aanwezig talent (waaronder ervaren basispsychologen) niet benut wordt;
- Achterblijvende ambulantisering waardoor de ingezette afbouw van klinische capaciteit niet wordt gecompenseerd;

- Grotere instroom in de ggz doordat psychische problemen beter herkend worden in de huisartsenzorg, die echter onvoldoende doorverwijsmogelijkheden ervaren;
- Stagnatie in uitstroom onder meer doordat opgenomen patiënten geen zicht hebben op begeleide woonzorg, op- en afschaalmogelijkheden onvoldoende worden benut;
- Grote regeldruk waardoor een te groot deel van de tijd van behandelaren in verantwoording en administratie in plaats van directe patiëntenzorg zit;
- Zuinige zorginkoop om premies voor verzekerden laag te kunnen houden, maar waardoor het macro budgettair kader onderbenut wordt;
- Onvoldoende zicht op de actuele wachtlijsten bij de aanbieders welke essentieel is voor een effectieve zorgbemiddeling (voor zowel verwijzers, ggz aanbieders als zorgverzekeraars).

Hard oordeel

De NZa kiest een in onze optiek te harde toon in het rapport over het uitblijven van concrete verbetering in de wachtlijstproblematiek. Vanuit de maatschappelijke en politieke verontwaardiging is dat begrijpelijk, maar het helpt niet bij de oplossing er van. De gemaakte afspraken in juni 2017 lijken vooral met het hart te zijn gemaakt met veel intentie en daarbij horende ambitie. Het is echter niet realistisch gebleken een dergelijk structureel en complex probleem binnen een jaar op te lossen. Uit de tabel inzake de landelijke afspraken in uw rapport blijkt dat veel voorgenomen acties wel in gang zijn gezet en in ieder geval hebben geresulteerd in een veel beter inzicht in de daadwerkelijke oorzaak van de wachttijden. Het veld heeft zeker niet stilgezeten en is dan ook met meer realistische plannen en afspraken gekomen. (Zie ook hieronder 'Perspectief voor de toekomst'.) Alle gedane inzet en alle opgedane inzichten maken het beter mogelijk voor alle partijen hun verantwoordelijkheid te nemen voor toekomstige acties en gezamenlijk tot oplossingen te komen. Hierover mag wat ons betreft dit rapport meer waardering uitspreken.

Aanleveren wachttijden aan VEKTIS

Terecht constateert u dat nog niet alle zorgaanbieders hun wachttijden adequaat aanbieden aan VEKTIS. Ook het NIP heeft vrijgevestigde leden herhaaldelijk gewezen op deze verplichting. We zien wel een hoopgevende groei in het aandeel zorgaanbieders dat dit wel doet naar 80% per juni 2018 (volgens laatste informatie bij VEKTIS). We vinden de NZa daarom te kort door de bocht in de kwalificatie dat de afspraken op dit terrein niet worden nagekomen. We onderschrijven het belang dat de NZa het nakomen van afspraken blijft monitoren en partijen waar nodig aanspreekt. We vragen echter ook begrip voor het feit dat het voor veel aanbieders een extra administratieve last is om per aandoening per locatie iedere maand een inschatting te geven van de wachttijden gebaseerd op ervaringen van een afgelopen tijd. En dat dit door het verloop in patiënten weer kan leiden tot afwijkingen tot de verwachte wachttijden in de toekomst. Ervaringen in het verleden geven geen garanties voor de toekomst. De verplichting daarnaast de wachtlijst ook nog op de eigen website te zetten wordt daarbij ervaren als een dubbele last. Patiënten op de wachtlijst hebben bovendien geen rechtstreekse toegang tot de VEKTIS informatie die alleen met een account toegankelijk is voor verzekeraars, verwijzers en instellingen. We werken daarom actief mee aan de mogelijkheid om de VEKTIS informatie te ontsluiten via 'Kiezen in de GGZ'. Vermindering van de administratieve lasten en vergroten van de gebruikswaarde van wachtlijstinformatie zal professionals beter motiveren hun wachttijden actueel dat te houden dan dwangmaatregelen. We realiseren ons echter ook dat inzicht in wachtlijsten niet betekent dat deze ook opgelost zijn.

Perspectief voor de toekomst

Zorgverzekeraars, GGZ aanbieders en patiëntenverenigingen hebben de complexiteit en de regionale verschillend inmiddels onderkend en hebben dit dan ook vertaald naar een gezamenlijk actieplan wachttijden. Een actieplan waarbij gezocht wordt naar regionaal maatwerk, samenwerking en bundelen van krachten, maar er ook concrete en realistische afspraken zijn vastgelegd.

Het NIP wil komende jaren graag bijdragen aan de oplossing van de wachttijsten. Als beroepsorganisatie zijn onze mogelijkheden wellicht bescheiden, maar waar mogelijk nemen we verantwoordelijkheid: Richting de vrijgevestigde leden voor het aanleveren van wachttijden aan VEKTIS en richting onze samenwerkingspartners met concrete acties voor de wachttijstondersteuning. Wij verwachten ook van andere stakeholders bijdragen in problematiek die onze leden raakt: de eerder genoemde arbeidsmarktproblematiek, de regeldruk voor professionals en de knellende voorwaarden in het kwaliteitsstatuut waardoor veel deskundigheid niet optimaal ingezet wordt.

Daarnaast maken wij ons hard voor een hogere kwaliteit van zorg volgens professionele normen, 'samen beslissen' met patiënten over de juiste zorg, monitoren van behandeluitkomsten met de ROM en goede samenwerking in de keten. Gepaste zorg door de juiste professional op de juiste plaats blijkt uiteindelijk het meest effectief en draagt daadwerkelijk bij tot vermindering van de wachttijsten.

Samenvattende conclusie

Wij waarderen het zeer dat de NZa de gemaakte afspraken monitort en daarover rapporteert. De gekozen toonzetting in het rapport vinden wij niet altijd even behulpzaam om de boodschap goed over te brengen. Er wordt bij alle partijen veel urgentie gevoeld de wachttijden te verminderen, en er zijn hierbij ook daadwerkelijk veel inzet gepleegd. Het consultatierapport mag wat ons betreft dan ook minder (ver)oordelend zijn en meer opgesteld als een voortgangsrapportage met aanbevelingen aan partijen om het einddoel versneld dichterbij te brengen. Gelukkig hebben partijen zich bereid verklaard om actief hier op in te zetten. Ook wij zijn teleurgesteld dat het beoogde resultaat (wachttijden binnen Treeknormen) niet haalbaar bleek. We hebben echter wel veel meer inzicht in de achterliggende problematiek en de mogelijke oplossingsrichtingen. We zoeken daarom ook in de nabije toekomst graag de samenwerking op om deze oplossingen concreet in te vullen.

We vertrouwen er op dat met deze reactie inzicht te geven in de gevoelde urgentie over aanpak wachttijden bij onze achterban en hopen hiermee bij te dragen aan een constructieve oplossing. Uiteraard zijn wij bereid de inhoud van deze brief nader toe te lichten mocht u hieraan behoefte hebben.

Met vriendelijke groet

NIP

P3NL

Anneke Haringsma
Adjunctdirecteur

Marnix de Romph
Directeur